

19.5.2022

Sisäministeriö
Kirjaamo
kirjaamo.sm@govsec.fi
nina.vienonen@govsec.fi

Sisäministeriön lausuntopyyntö 23.3.2022, VN/14247/2021-SM-1

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi pelastuslain ja Pelastusopistosta annetun lain muuttamisesta

Tausta

Pelastuslaki

Pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaan pelastuslaki uudistetaan kokonaisvaltaisen selvityksen pohjalta ja pelastusviranomaisten johto- ja tilannekeskuskonaisuus yhtenäistetään.

Sisäministeriö asetti pelastuslain uudistamisen esiselvityshankkeen 3.2.2020 ja valmistelu toteutettiin työryhmätyönä neljässä jaostossa, joiden arviomuistiot valmistuivat 31.3.2021. Jaostoissa oli laaja sidosryhmien edustus. Esiselvityshankkeen tavoitteena oli laatia hallitusohjelman mukainen kokonaisvaltainen selvitys pelastuslain uudistamiseksi. Jaostojen muistiot olivat lausuntokierroksella 4–5/2021.

Sisäministeriö asetti 31.8.2021 pelastuslain uudistamishankkeen. Hankkeen toimitusaika oli 1.9.2021–30.9.2022.

Hankkeen tavoitteena oli uudistaa pelastuslaki ottaen huomioon pelastuslain uudistamisen esiselvityshankkeen jaostojen arviomuistiot sekä niistä saadut lausunnot. Tällä hallituskaudella on tarkoitus toteuttaa kiireelliset ja välttämättömät muutokset pelastuslakiin. Pelastuslain uudistamisen esiselvityshankkeessa ja niistä saaduissa lausunnoissa esille tuodut perusteellisempaa lainvalmistelua ja säädösmuutosten vaikutusarviointia edellyttävät muutokset pelastuslakiin suunnitellaan toteutettavaksi seuraavalla hallituskaudella.

Hankkeen tehtävänä oli valmistella pelastuslakiin kiireelliset ja välttämättömät muutokset valmistelujaostojen työsuunnitelmien pohjalta. Valmistelu toteutettiin työryhmätyönä neljässä jaostossa, joissa oli laaja sidosryhmien edustus.

Pelastusopistosta annettu laki

Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Opetushallitus ovat esittäneet sisäministeriölle, että sisäministeriön hallinnonalan säänneltyjä ammatteja koskeva ammattipätevyyden tunnustaminen siirrettäisiin sisäministeriön hallinnonalan viranomaisen tehtäväksi. Ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa (1384/2015) on säädetty Opetushallituksen tehtäväksi päättää muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tuottamasta kelpoisuudesta säänneltyyn ammattiin, silloin kun muualla lainsäädännössä ei asiasta säädetä. Opetushallitukselle ns. perälautasäännöksenä säädetty tehtävä ei ole tarkoitettu pysyväksi ratkaisuksi. Lainsäätäjän tarkoitus on, että ammattipätevyyden tunnustamisesta vastaavaksi viranomaiseksi säädetään tiettyä ammattia koskevassa erityislainsäädännössä se ammatin sääntelystä vastaavan hallinnonalan viranomainen, jolla on riittävä asiantuntemus ammattitoiminnan sisällöstä.

Tavoitteet

Pelastuslaki

Lakiesityksen tavoitteena on pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaisesti uudistaa pelastuslakia ottaen huomioon pelastuslain uudistamisen esiselvityshankkeen jaostojen arviomuistiot sekä niistä saadut lausunnot. Tällä hallituskaudella on tarkoitus toteuttaa kiireelliset ja välttämättömät muutokset pelastuslakiin. Pelastuslain uudistamisen esiselvityshankkeessa ja niistä saaduissa lausunnoissa esille tuodut perusteellisempaa lainvalmistelua ja säädösmuutosten vaikutusarviointia edellyttävät muutokset pelastuslakiin suunnitellaan toteutettavaksi seuraavalla hallituskaudella. Esityksen tavoitteena on parantaa eri ministeriöiden ja muiden toimialojen toiminnan kokonaisvaltaista kehittämistä ja yhteensovittamista pelastustoimessa, tehostaa pelastustoiminnan alueellista ja valtakunnallista johtamista sekä tilannekuvan ylläpitoa ja jakelua sekä parantaa pelastustoimintaan varautumista ja sen suunnittelua erityisesti yhteistyöalueella.

Onnettomuuksien ehkäisyä koskevien muutosehdotusten tavoitteena on selkeyttää sääntelyä ja viranomaiskäytäntöjä sekä näin edistää ja ylläpitää rakennusten paloturvallisuutta. Asuntojen palovaroittimia koskevien muutosten tavoitteena on veloitteiden nykyistä parempi toteutuminen ja sääntelyn selkeys. Pelastuslaitoksen valvontatehtävää koskevien muutosten tavoitteena on tehostaa viranomaiskäytäntöjä sekä selventää pelastuslaissa säädetyn valvonnan suhdetta rakentamisen lupakäsittelyyn ja valvontaan. Pelastuslain mukaisten pelastusviranomaisten tiedonsaantioikeuksien sekä toimenpide-, valvonta- ja varautumisrekisteriä koskevien muutosten tavoitteena on varmistaa, että pelastusviranomaisilla on käytössään kaikki tarvittavat tiedot lakisääteisen pelastustoiminnan, valvontatehtävien, varautumisen ja onnettomuuksien ehkäisyntöyden hoitamiseksi.

Pelastusopistosta annettu laki

Lakiesityksen tavoitteena on järjestää ammattipätevyiden tunnustamista koskevaa menettelyä säätämällä Pelastusopisto ammattipätevyiden tunnustamisesta vastaavaksi tahoksi pelastusalan miehistön, alipäällystön ja päällystön, hätäkeskuspäivystäjän sekä nuohoojan pätevyysvaatimusten osalta.

Lausuntopyyntö

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 20.5.2022

Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen lausunto

Pelastuslaki

Palovaroittimet 17 §

Onnettomuuksien ehkäisyä koskevien muutosehdotusten tavoitteena on selkeyttää sääntelyä ja viranomaiskäytäntöjä sekä näin edistää ja ylläpitää rakennusten paloturvallisuutta. Asuntojen palovaroittimia koskevien muutosten tavoitteena on velvoitteiden nykyistä parempi toteutuminen ja sääntelyn selkeys. Pelastuslaitos pitää hyvänä, että asuntojen sekä majoitustilojen ja hoitolaitosten osalta palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovastuut selkeytyvät lain tarkentamisen seurauksena.

Siviilivalmiusneuvottelukunta 23 a §

Pelastuslaitos näkee tarkoituksenmukaisena lisättäväksi ehdotettua uutta siviilivalmiusneuvottelukuntaa, keskiössä pelastustoimen kansallisen yhteensovittaminen ja koordinaatio sekä kehittämisen ohjaaminen pelastustoimessa.

Pelastustoiminnan sisältö 32 §

Tilannekuvan ylläpitoa koskien pelastuslaitos toteaa, että pelastustoiminnan lisäksi myös onnettomuuksien ehkäisy tarvitsee ennakointia vahvistavaa, analysoitua ja palveluiden jatkuvuuden osalta keskeistä tilannekuvatietoa. Ennaltaehkäisevät toimenpiteet tarvitsevat toteutuakseen tutkittua tietoa riskien varhaisesta ilmenemisestä (ns. juurisyyistä), jotta tehokkaat ja vaikuttavat toimenpiteet kyetään pelastustoimessa kohdentamaan mahdollisimman tehokkaasti parhaan riskiperusteisuuden ja vaikuttavuuden aikaansaamiseksi. Onnettomuusriskien tehokkaalla ennakoinnilla ja ennaltaehkäisyllä tuotetaan merkittäviä resurssisäästöjä ja kustannusvaikuttavuutta yhteiskuntaan, kun ihmisiin, omaisuuteen, elinkeinoon ja ympäristöön kohdentuvia haittatapahtumia ehkäistään. Tilannekuvan tuottaminen ja sen tarve edellyttävät kokonaisvaltaista tarkastelukykä sekä skaalautuvuutta pelastustoimen koko palvelutuotannon osalta.

Pelastustoiminnan johtaminen 34 §

Pelastuslaitos toteaa, että pykälä vaatii tarkentamista koskien kohtaa: ”*Jos se on välttämätöntä yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvan pelastustoiminnan yhteensovittamiseksi, niin sen lisäksi mitä tässä laissa on säädetty pelastustoiminnan johtajasta sopimisesta sekä pelastustoiminnan yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvan johtamisen ja pelastustoiminnassa tarvittavat avun antamisen suunnittelusta, pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavan pelastuslaitoksen pelastusviranomaisen voi yhteistyöalueella ottaa tilanteen johtaakseen.*” Johtamisen rajaaminen ainoastaan yhteistyöalueelle ei ole kattava. Pelastustoiminnan johtaminen vaatii kansallisen yhtenäisen johtamisvalmiuden ja -hierarkian vahvistamista. Esimerkiksi voi syntyä tilanne mikä alkaa yhdeltä yhteistyöalueelta ja laajenee toiselle yhteistyöalueelle. Pelastuslaitos esittää, että pelastustoiminnan johtajana toimii sen yhteistyöalueen ennalta määritelty pelastusviranomaisen, jossa onnettomuus tai vaaratilanne on saanut alkuunsa.

Pelastuslaitosten avunanto 45 §

Pelastuslaitos toteaa, että pykälä vaatii tarkentamista koskien kohtaa ”*pelastuslaitosten tulee varautua tarvittavan avun antamiseen yhteistyöalueen puitteissa ja tarvittaessa myös toiseen pelastustoiminnan yhteistyöalueen kuuluvan pelastuslaitoksen kanssa*”. Kohtaa esitetään muutettavaksi: ”*pelastuslaitosten tulee varautua tarkoituksenmukaisimman avun antamiseen pelastuslaitosten kesken.*” Perusteluina se, että jo tällä hetkellä on toimivia ja yhteisiä toiminnallisia ratkaisuja, jotka eivät välttämättä myötäile tulevia yhteistyöalueen rajoja (sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 35 §:ssä tarkoitettua maantieteellistä aluetta). Esimerkkinä Vuoksen vesistöalue.

Pelastustoimen suunnitelmat 47 §

Pelastuslaitos esittää huomioitavaksi aikaisemmin pelastustoiminnan johtamista koskevan 34 §:n muutosehdotukset ja lisättäväksi niiltä osin tähän osioon.

Korjausmääräys ja toiminnan keskeyttäminen 81 §

Pelastuslaitoksen valvontatehtävää koskevien muutosten tavoitteena on tehostaa viranomaiskäytäntöjä sekä selventää pelastuslaissa säädetyn valvonnan suhdetta rakentamisen lupakäsittelyyn ja valvontaan. Pelastuslaitos toteaa, että lain päivityksessä esitetty muutos valvonnassa havaittujen puutteiden pohjalta annettujen korjausmääräysten antamisesta on perusteltu. Muutoksen seurauksena erityisesti valvonnassa havaittujen pienempien puutteiden korjaaminen sujuvoituu, koska asian kuntoon saattamisessa riittää merkintä pöytäkirjaan eikä erillistä korjausmääräystä enää tarvita. Tämän muutoksen seurauksena mahdollistuu sujuvampi ja tehokkaampi valvontatyö ja neuvonta- ja ohjaustyön painotuksen lisääminen.

Tarkastus rakennushankkeen aikana 81 a §

Rakennusvaiheen aikaisen valvonnan osalta pelastuslaitos toteaa, että rakennuksen käyttöönottovaiheessa pidettävä erityinen palotarkastus on hyvin keskeinen menettely rakennuksessa harjoitettavan toiminnan turvaamiseksi, joka pitää turvata myös jatkossa. Näin varmistetaan osaltaan, että pelastuslain mukaiset velvoitteet tulevat kokonaisvaltaisesti huomioiduksi ja rakennuksen turvallinen käyttö varmistuu sen käytön ensimmäisestä vaiheesta alkaen. Valvonnan lisäksi tulee huomioida myös pelastuslain mukaisen ohjaus- ja neuvontatoiminnan merkityksellisyys rakennushankkeen elinkaaren aikana sen turvallisen käyttöönoton ja turvallisen käytön aikaisen toiminnan varmistamiseksi. Tällä tarkoitetaan erityisesti ohjaus—ja neuvontatoiminnan kautta tuotettavan asiantuntijuuden vahvempaa ja läpileikkaavaa integroimista rakennus- ja investointihankkeisiin. Pelastustoimi ja yhteiskunta kokonaisuutena hyötyvät vahvemmassa integroinnista rakennusten tehokkaampana riskienhallintana ja onnettomuuksien ehkäisyä.

Pelastuslaitos näkee lisäksi, että pelastusviranomaisen lakisääteisten tehtävien tehokkaan hoitamisen sekä tiedolla johtamisen strategisen tavoitteen kannalta on keskeistä varmistaa pelastusviranomaisten riittävät tiedonsaantioikeudet. Pelastuslain päivityksessä esitetty pelastustoiminnan ja valvontatehtävien tiedonsaantioikeuksia koskeva muutosesitys on siten perusteltu.

Valtion osallistumisesta valmiuden ylläpitämiseen 97 §

Pelastuslaitos pitää tarkoituksenmukaisena uutta lisäystä, mutta samalla ehdottaa siihen lisäystä: *”Edellä 1 momentissa tarkoitettua kansainväliseen pelastustoimeen soveltuvaa kalustoa voidaan luovuttaa hyvinvointialueiden haltuun ja käyttöön edellyttäen, että luovutettu kalusto sijoitetaan ja varastoidaan siten, että se on viivytyksettä käytettävissä tämän lain 38 §:ssä tarkoitettuun pelastustoimeen kuuluvan avun antamiseen ulkomaille ja tämän lain 45 §:ssä tarkoitettuun pelastuslaitosten avunantoon käytettäväksi kotimaassa. Pelastuslaitos näkee tarkoituksenmukaisena, että kansainväliseen pelastustoimen soveltuvan kaluston käytössä tulee huomioida myös käyttö kotimaassa erillisellä kirjauksella.*

Muilta osin pelastuslaitoksella ei ole huomauttamista pelastuslain muutoksen osalta.

Pelastusopistosta annettu laki

Pelastuslaitoksella ei ole huomauttamista lakimuutoksen osalta.

PELASTUSLAITOS

Erkki Hokkanen
pelastusjohtaja